

15 Resten van een Romeinse brug in het beekdal van de Tungelroysche Beek

15.1 Inleiding

15.1.1 Aanleiding tot het onderzoek

Dit bureauonderzoek is uitgevoerd in het kader van het aanwijzingsprogramma archeologie 2009-2012.

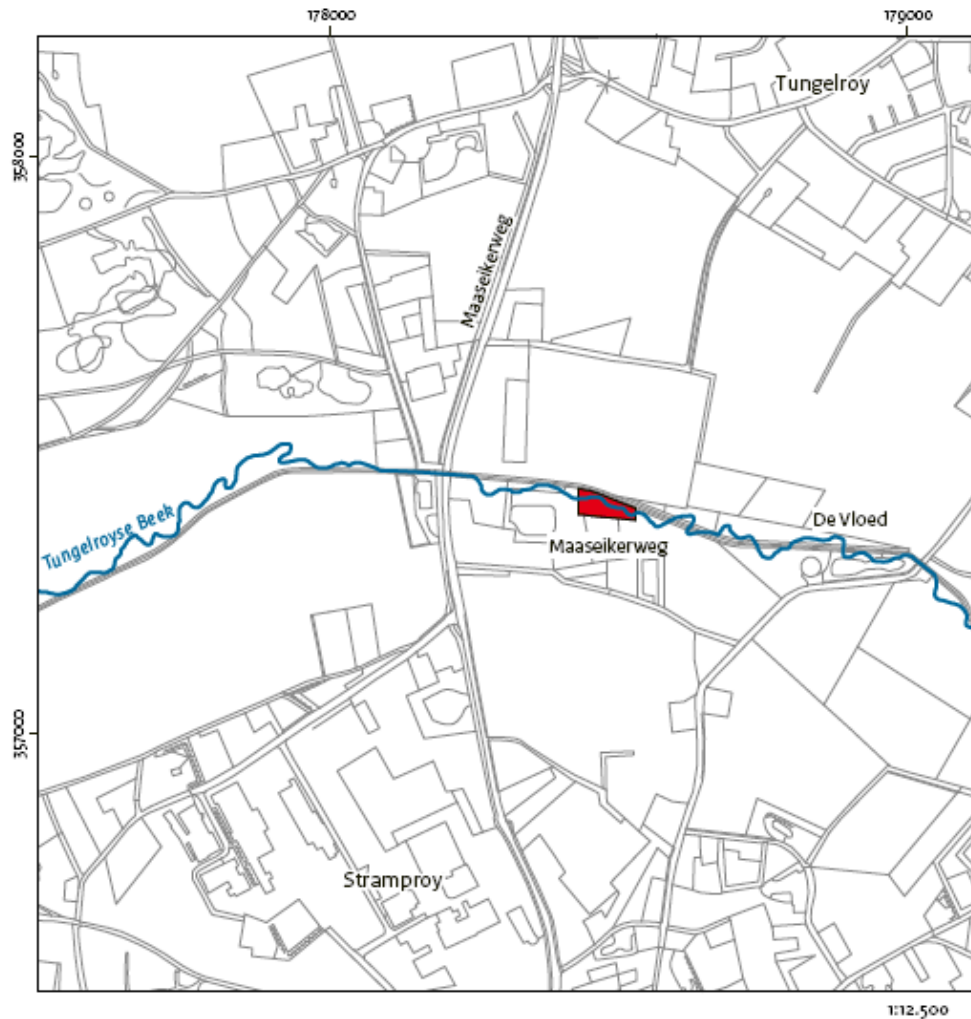
15.2 Bureauonderzoek

15.2.1 Landschappelijke ligging

De resten van de brug bevinden zich in een smal beekdal, ingeklemd tussen enkeerdgronden, in een dekzandgebied (afb. 15.1 en 15.2). De brug ligt op een plek waar een dekzandrug vanuit het zuiden het dal insteekt; de oversteek was hierdoor relatief kort. De archeologische resten bevinden zich in een zone met grondwatertrap V, de NAP-hoogte van het maaiveld is circa 30-31 m NAP.

15.1.2 Administratieve gegevens

Code beschermingsagenda	Z05
Provincie	Limburg
Gemeente	Weert
Plaats	Stramproy
Toponiem	Maaseikerweg, Tungelroysche Beek
Kaartblad	57H
Centrumcoördinaten	178.475/357.410
Coördinaten onderzoeksgebied	zw: 178.450/357.375 nw: 178.450/357.450 no: 178.500/357.450- zo: 178.500/357.375
Oppervlakte	onderzoeksgebied circa 3750 m ² , resten met duidelijke aanwijzingen voor de brug circa 650 m ²
Bestemming	natuur, agrarisch
Grondgebruik	groenstrook, bouwland
Archiswaarnemingsnummer	30650
CMA/AMK-code	niet van toepassing
Archismonumentnummer	niet van toepassing
Rijksmonumentnummer	niet van toepassing
Status	niet van toepassing
Complextype	infrastructuur, brug
Periode	Romeinse tijd (27 ± 5 n.Chr.)
Cultuur	Romeins

■ Locatie resten brug

Afb. 15.2 Locatie van de resten van de brug die zijn gevonden tijdens het onderzoek in 2005 (Roymans 2007).

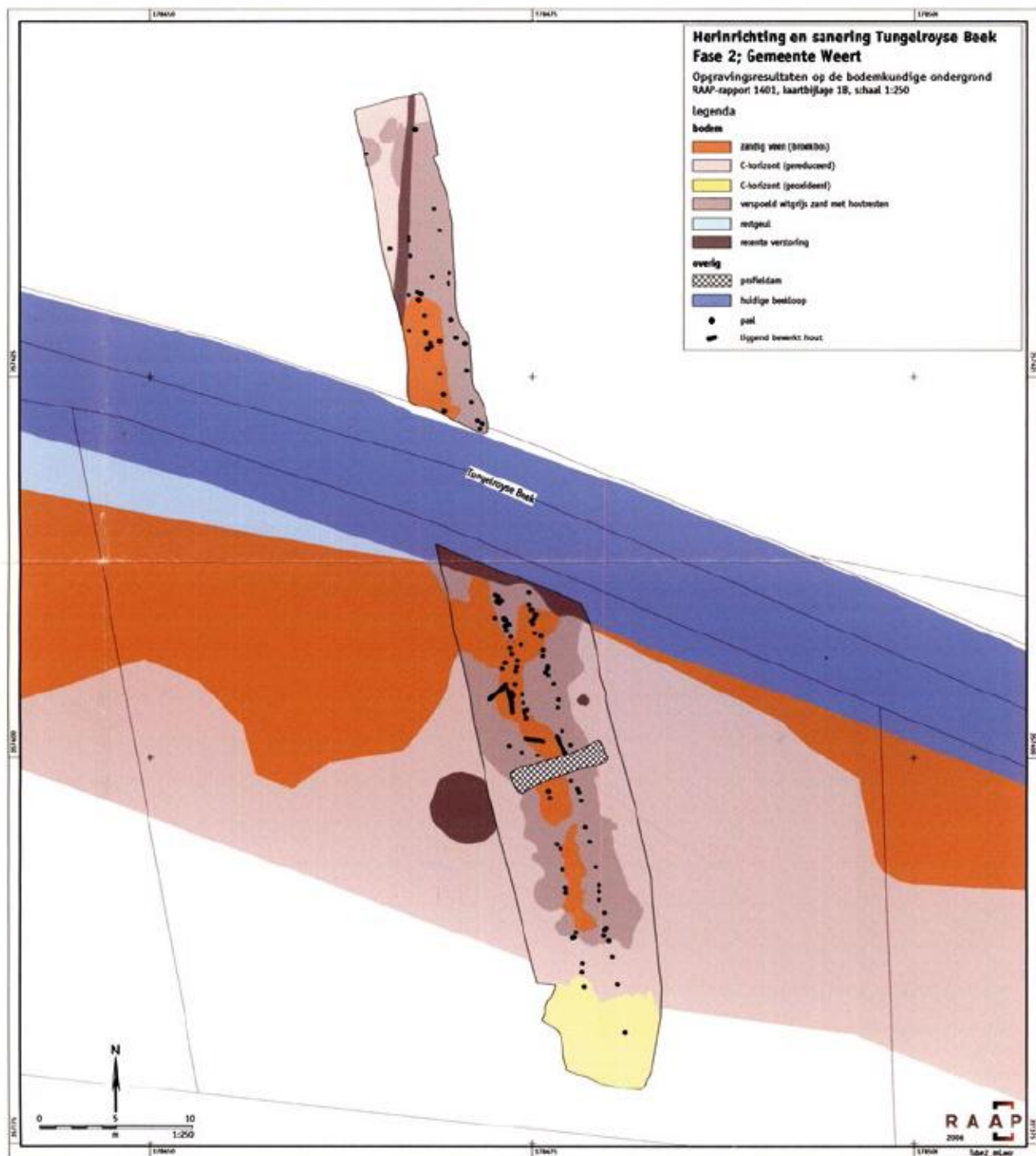
15.2.2 Archeologische en historische context

Tijdens werkzaamheden in 1942, vermoedelijk in het kader van de regulering van de beek, is een aantal palen waargenomen.¹⁹⁷ De later bepaalde coördinaten kloppen vermoedelijk niet: waarschijnlijk bevonden de houten palen zich meer in de directe nabijheid van de Tungelroysche Beek en maken zij deel uit van de hier besproken brugconstructie.

In het kader van de realisatie van de ecologische verbindingszone Tungelroysche Beek heeft RAAP in 2005 een archeologische begeleiding uitgevoerd en op twee plaatsen, waaronder vind-

plaats Maaseikerweg, een actieve uitvoeringsbeleiding en een waardestellend onderzoek (afb. 15.1). Daarbij zijn resten van een Romeinse brug aangetroffen en gedocumenteerd. Tijdens het onderzoek is de volgende bodemopbouw gedocumenteerd: bouwvoor (30-40 cm), gevolgd door een 10-60 cm dik pakket beekdalafzettingen (zand, humeuze klei, veraard veen met macroresten van voormalig broekbos en riet) en lichtgrijs dekzand bovenop grof zand en grind behorend tot de Formatie van Sterksel. In de zone met palen ontbreken de resten van het broekbos grotendeels en ligt grof en matig grof zand met veel houtresten op het dekzand. De palen zijn direct onder de bouwvoor zichtbaar in het verspoelde witgrijze zand (afb. 15.3). Na het onderzoek zijn de palen afgedekt met een 50-60 cm dikke laag

¹⁹⁷ Meldingsfiche in het Centraal Archeologisch Archief (CAA) van de RCE.

Afb. 15.3 Overzichtskarta van de aangetroffen palen en vondsten (Roymans 2007).

grond. Het waterbeheer- en natuurontwikkelingsplan is dusdanig aangepast dat de resten in situ behouden kunnen blijven. In totaal zijn 117 eikenhouten palen aangetroffen (83 ten zuiden en 34 ten noorden van de huidige

Tungelrooyse Beek) en zes stukken liggend hout. De palen staan in twee rijen met een onderlinge afstand van 2 m. De intervallen tussen de palen in een rij zijn niet overal gelijk en de palen staan ook niet exact op één lijn. Tussen de

Afb. 15.4 Foto van de twee rijen palen in het beekdal (Roymans 2007).

rijen is een aantal kleine palen waargenomen. Naar verwachting bevinden zich onder het opgravingsvlak nog meer palen.

De palen hebben een diameter van 6-20 cm en zijn aangepunt (afb. 15.4). In de richting van het beekdal neemt de omvang van de palen toe, waaruit geconcludeerd wordt dat deze palen een zwaardere last moesten dragen dan die in het uiterste zuiden of noorden van het beekdal. Vijf palen zijn bemonsterd voor dendrochronologisch onderzoek; één paal leverde een datering op van 27 ± 5 n.Chr.

Tussen en in de directe omgeving van de palen zijn diverse vondsten gedaan, waaronder aardewerkfragmenten, drie fibulae, een Keltische munt, een Romeinse munt, een ijzeren dissel, fragmenten bot, een maalsteen en natuursteen. Het aardewerk en de metaalvondsten dateren uit de Romeinse tijd (hoofdzakelijk uit de eerste eeuw); de overige vondsten kunnen gezien de vondstcontext waarschijnlijk ook in deze periode worden gedateerd. Alle vondsten zijn tijdens het onderzoek geborgen.

De resten van de brug zijn nog grotendeels intact, met uitzondering van de locatie waar de huidige beek de resten kruist. Hier is een zone van 10 m breed verstoord. Door het uiterste noorden van de brug is een drainagebuis gegraven. Deze heeft naar verwachting weinig verstoord. Het is ondui-

delijk in hoeverre bij reguleringswerkzaamheden aan de beek in de jaren veertig schade aan de archeologische resten is toegebracht. In de jaren zestig is de waterstand van de beek naar beneden gebracht in het kader van ruilverkavelingswerkzaamheden. Hierdoor is het bovenste deel van de palen vergaan. De bemonsterde palen hadden nog een lengte variërend van 60 tot 120 cm (afb. 15.5 en 15.6). De vernatting van het beekdal in het kader van de gestelde water- en natuurdoelen heeft een gunstige invloed op de conserveringsomstandigheden van het nog resterende deel van de palen en vondsten.¹⁹⁸

15.3 Conclusies en waardering

15.3.1 Waardering

Het terrein wordt hieronder gewaardeerd op basis van de in de KNA 3.2 gehanteerde criteria (tabel 15.1).

Beleving

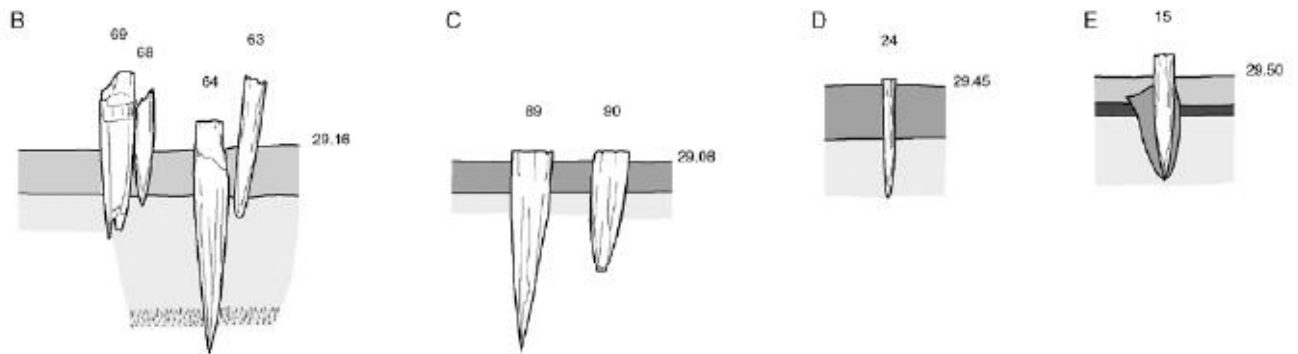
De Tungelrooyse Beek loopt kronkelend door het huidige landschap, maar van de Romeinse brug is boven de grond niets zichtbaar. Van een belevingswaarde van de vindplaats op grond van de criteria 'schoonheid' en 'herinneringswaarde' is dan ook geen sprake. De aanwijzing van de vindplaats met Romeinse burgresten tot een beschermd monument is gebaseerd op de hoge waardering van de fysieke en inhoudelijke kwaliteit.

Fysieke kwaliteit

Uit het onderzoek in 2005 blijkt dat de resten van de brug nog grotendeels intact zijn en dat de paalresten goed zijn geconserveerd. De resten zijn aangetroffen in een zone met grondwatertrap V. Wel is sprake van een verstoring van de vindplaats in de zone van 10 m breed waar de huidige beek de resten kruist. Tevens is het bovenste deel van de palen vergaan door verlaging van de waterstand in de jaren zestig. Een substantieel deel van de palen is evenwel nog aanwezig. De vernatting van het beekdal in het kader van het recente waterbeheer- en natuurontwikkelingsplan is juist gunstig voor de conserveringsomstandigheden van de brugresten.

---

¹⁹⁸ Roymans 2007.

Afb. 15.5 Doorsnede door enkele van de palen (Roymans 2007).

Tabel 15.1 Waardering Romeinse brug over de Tungelroyse Beek

Waarden	Criteria	Scores		
		Hoog	Midden	Laag
beleving	schoonheid	n.v.t.		
	herinneringswaarde	n.v.t.		
fysieke kwaliteit	gaafheid	3		
	conservering	3		
inhoudelijke kwaliteit	zeldzaamheid	3		
	informatiewaarde		2	
	ensemblewaarde		2	
	representativiteit	n.v.t.		

Afb. 15.6 Foto van enkele palen van de brug (Roymans 2007).

Afb. 15.7 De gereconstrueerde brug (foto E. Rensink).

Inhoudelijke kwaliteit

Het aantal bekende Romeinse bruggen in Nederland is zeer laag. Deze Romeinse brug in het dal van de Tungelroysche Beek is bovendien de eerste aangetroffen brug over een kleine beek. De vindplaats scoort dan ook hoog op zeldzaamheid. Bruggen kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de kennis van routes en het gebruik en de inrichting van het landschap in het verleden. De informatiewaarde van de vindplaats is middelmatig tot hoog in combinatie met kennis van het omringende Romeinse (cultuur)landschap. De zuid- en noordoever van het beekdal bestaan uit relatief hooggelegen, goed ontwaterde gronden die zeer geschikt zijn voor nederzettingen en akkergronden. De Romeinse vondsten in de directe omgeving zijn echter beperkt en er is nog weinig bekend over (het gebruik van) het landschap en de bewoning van de directe omgeving van de brug in de Romeinse tijd. De vindplaats ligt net ten zuiden van de microregio Weert-Nederweert, waar veel onderzoek naar bewoning en gebruik van dekzanden en beekdalen door de tijd heen heeft plaatsgevonden.¹⁰⁰ De ensemblewaarde van de vindplaats is middelmatig.

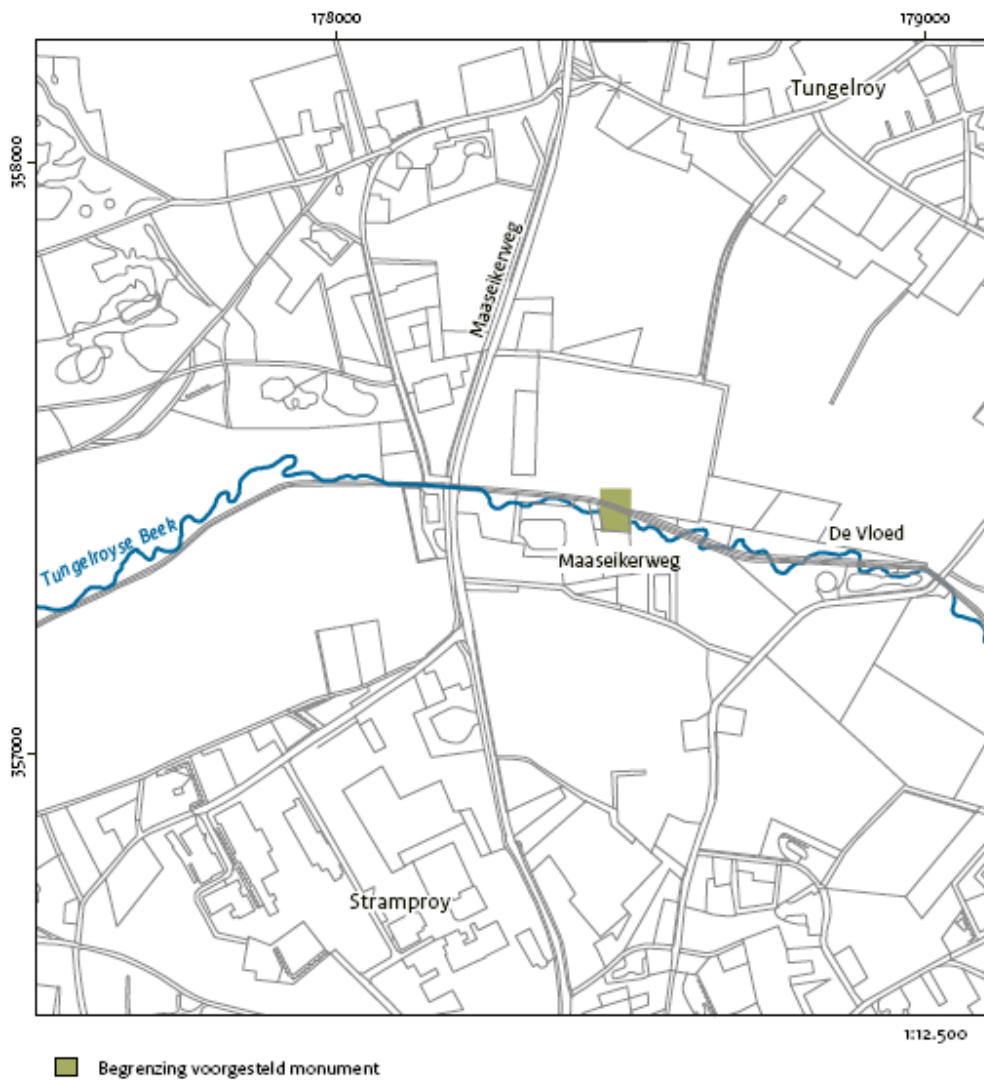
¹⁰⁰ Hiddink 2005.

15.3.2 Omschrijving van het voorgestelde monument

In het beekdal van de Tungelroysche Beek nabij Stramproy liggen circa 50-60 cm onder het maaiveld de houten resten van een Romeinse brug. Het betreft aangepunte eikenhouten palen en liggend hout van een brug uit 27 ± 5 n.Chr. met geassocieerd vondstmateriaal (aardewerk, metaalvondsten, botmateriaal en natuursteen) over een zone van circa 6 x 60 m. De conservering en gaafheid van zowel de houten resten van de brug als de hiermee geassocieerde vondsten is goed. De vernatting van het beekdal in het kader van de recent gestelde water- en natuurdoelen heeft een gunstige invloed op de conserveringsomstandigheden van het nog resterende (deel van de) palen en de vondsten. Het aantal bekende Romeinse bruggen in Nederland is zeer laag. Deze Romeinse brug in het dal van de Tungelroysche Beek is bovendien de eerste aangetroffen brug over een kleine beek. Bij het vaststellen van de begrenzing van het monument dient een bufferzone van enkele

Afb. 15.8 De begrenzing van het voorgestelde monument.

meters aan weerszijde van de brug in acht te worden genomen, zodat ook het geassocieerde vondstmateriaal wordt meebeschermd. Inmiddels is ten oosten van de aangetroffen archeologische resten een reconstructie van de brug geplaatst (afb. 15.7).

Afb. 16.1 Ligging van het onderzoeksgebied met daarin de tumulus (inzet in Nederland).